

Tiedote 11.4.2024

Utsjoen yhteismetsä kokeili poronhoitopainotteisen metsäsuunnitelman laatimista – paikallisesta yhteistyöstä ja asiantuntijoiden tuesta hyviä kokemuksia

Utsjoen yhteismetsä laati yhteistyössä Muotkatunturin paliskunnan kanssa poronhoitopainotteisen metsäsuunnitelman osaan yhteismetsän alueesta saamelaisten kotiseutualueella.

Utsjoen yhteismetsä halusi kesällä 2023 selvittää, miten saamelaisen poronhoidon tarpeet voidaan ottaa huomioon suunnittelualueen hoidossa ja käytössä, ja millainen vaikutus sillä olisi metsänomistajan muihin tavoitteisiin. Utsjoen yhteismetsä on perustettu vuonna 1968 ja se sijaitsee kokonaisuudessaan Inarin kunnan puolella. Pinta-alaa yhteismetsällä on 13 922,4 hehtaaria, josta metsämaata on 7 334,7 hehtaaria. Osakaskunnan osakkaina on 954 tilaa.

Utsjoen yhteismetsän alueesta kaikkiaan noin kahdeksantuhatta hehtaaria sijoittuu Muotkatunturin paliskunnan alueelle. Suomen Metsäsäätiön vuonna 2023 rahoittamassa kehittämistyössä MHY Lappi laati poronhoitopainotteisen metsäsuunnitelman noin kahdensadan hehtaarin alueelle. Metsäsuunnitelmaan kirjataan tiedot puustosta, metsänhoitotarpeista, arvokkaista elinympäristöistä sekä mahdollisuuksista puun myyntiin. Metsäsuunnitelma laaditaan metsänomistajan tavoitteiden mukaisesti noin kymmenen vuoden aikajänteellä.

Utsjoen yhteismetsä on PEFC-sertifioitu. Metsäsertifioinnilla voidaan osoittaa, että metsiä käytetään vastuullisesti ja kestävästi. Standardi huomioi taloudellisen kestävyuden rinnalla myös luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen sekä kulttuuriset, sosiaaliset ja esteettiset arvot.

– Lainsäädäntö tai PEFC-sertifiointi metsien käytön suunnittelun ohjauskeinoina eivät kuitenkaan velvoita osallistamaan prosessiin saamelaisyhteisöjä tai paliskuntia yksityismetsissä, joihin yhteismetsä lukeutuu. Aikaisemmin paliskunnalta on pyydetty kommentteja lähinnä yksittäisten työkohteiden toteutuksen osalta, metsäneuvoja **Pasi Peltonen** kertoo.

Vuodenvaihteessa valmistuneessa kokeilussa pyrittiin löytämään sopivia, eri osapuolia hyödyttäviä viestintä- ja osallistamiskäytäntöjä poronhoitopainotteisen metsäsuunnitelman laatimisessa. Kaikki osapuolet pitivät avoimen keskusteluyhteyden rakentumista ja ylläpitämistä tärkeänä. Ensimmäisessä tapaamisessa tutustuttiin metsäsuunnitelman perusversioon ja kuultiin eri osapuolten tavoitteita. Hankkeen aloituksesta ja tavoitteista laadittiin yhteinen tiedote, jonka paliskunta jakoi jäsenilleen ja yhteismetsä osakkailleen suomeksi ja pohjoissaameksi.

– Tutustuimme metsäsuunnitelman kohteena olevaan alueeseen yhteisellä maastoretkellä, missä suunnitelmat voitiin todeta ja yksityiskohtaisemmat ratkaisut tehdä paikan päällä. Poronhoidon näkökulmasta nousi esille asioita, jotka otetaan huomioon mahdollisen hakkuun toteutuksen yhteydessä, hoitokunnan puheenjohtaja **Veikko Porsanger** sanoo.

Poronhoidon näkökulmasta tärkeät ohjeet kirjattiin metsäsuunnitelmaan ja leimausselosteeseen. Ohjeissa on mainittu esimerkiksi pyrkimys sijoittaa hakkuutähteet ajourille, jolloin ne polkeutuvat koneen alle ja hakkuutähteistä puhdasta maapinta-alaa jää enemmän porojen hyödynnettäväksi.

– Hakkuiden ajankohta sovitaan etukäteen, jotta vältetään porotöiden ja metsätöiden päällekkäisyys, Porsanger jatkaa.

Poronhoidon huomioiva metsäsuunnitelma lisäsi harvennus- ja poimintahakkuiden osuutta ja vähensi uudistushakkuita. Hakkuumäärät vähenivät poronhoidon huomioimisella noin 24 prosenttia ja arvioidut kantorahatulot tippuivat 29 prosenttia.

Suomen Metsäsäätiön rahoittaman kehittämistyön tavoitteena oli kokeilla ja kehittää menetelmiä poronhoitopainotteisen metsäsuunnitelman laatimiseksi sekä paliskunnan osallistamiseksi metsäsuunnittelussa.

– Se, onko poronhoidon huomioivan metsäsuunnitelman tekeminen yhteismetsälle kannattavaa, selviää tietysti nyt metsänostajia kuulemalla, Porsanger sanoo.

Lisätietoja:

Veikko Porsanger, Utsjoen yhteismetsän hoitokunnan puheenjohtaja, 0400 223 013

Janne Kitty, Muotkatunturin paliskunnan poroisäntä, 0400 176 883